KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 5.4.2006
COM(2006) 156 konč.

TRETJE POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o izvajanju direktiv 93/96, 90/364, 90/365 o pravici do prebivanja za študente, ekonomsko neaktivne in upokojene državljane Unije

{SEC(2006) 424}

TRETJE POROČILO KOMISIJE
SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

o izvajanju direktiv 93/96, 90/364, 90/365 o pravici do prebivanja za študente, ekonomsko neaktivne in upokojene državljane Unije

(Besedilo velja za EGP)

1. UVOD

S tem poročilom Komisija izpolnjuje svojo obveznost iz člena 4 Direktive 90/364[1] *o pravici do prebivanja* in Direktive 90/365[2] *o pravici do prebivanja za zaposlene in samozaposlene osebe, ki so prenehale opravljati poklicno dejavnost* ter člena 5 Direktive 93/96[3] *o pravici do prebivanja za študente*, da mora vsake tri leta sestaviti poročilo o izvajanju direktiv in ga predložiti Evropskemu parlamentu in Svetu.

Namen Poročila je predstaviti temeljne elemente razvoja v zvezi z direktivami v obdobju 2003–2005 in glavne rešitve Direktive 2004/38[4] z dne 29. aprila 2004 o pravici do prebivanja državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki bo razveljavila in nadomestila tri direktive od 30. aprila 2006.

2. PRISPEVEK SODNE PRAKSE SODIŠČA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Sodišče je v referenčnem obdobju izdalo štiri poglavitne sodbe o razlagi direktiv.

Ugotovilo je, da člen 18(1) ES vsakemu državljanu Unije neposredno priznava pravico do prebivanja na ozemlju države članice in da je status državljana Unije zasnovan kot temeljni status državljanov držav članic, ki tistim, ki se znajdejo v enakem položaju, omogoča, da so deležni enakega pravnega obravnavanja, ne glede na njihovo državljanstvo in ne da bi to vplivalo na izjeme, ki so s tem v zvezi izrecno določene. Prav tako je poudarilo potrebo po razlagi pravice do prostega gibanja z vidika temeljnih pravic in zlasti z vidika pravice do varstva družinskega življenja in načela sorazmernosti.

---

1 UL L 180, 13.7.1990, str. 26.
2 UL L 180, 13.7.1990, str. 28.
3 UL L 317, 18.12.1993, str. 59.
4 Direktiva 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGS (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

Sodba z dne 7. septembra 2004 v zadevi C-456/02 *Michel Trojani proti Centre public d'aide sociale de Bruxelles*

Sodišče je ugotovilo, da pravica do prebivanja na ozemlju držav članic ni nepogojna, ampak se prizna v skladu z omejitvami in pogoji, določenimi v Pogodbi in ukrepih, sprejetih za njeno uresničevanje.

Medtem ko ekonomsko neaktiven državljan Unije lahko prebiva na ozemlju držav članic pod pogojem, da ima zadostna sredstva, velja za to osebo načelo enakega obravnavanja, če je na tem ozemlju zakonito prebival določen čas ali ima dovoljenje za prebivanje.

Sodišče je potrdilo, da država članica gostiteljica sama ugotovi, da oseba, ki je zaprosila za socialno pomoč, ne izpolnjuje več pogojev za pravico do prebivanja. V tem primeru lahko država članica gostiteljica ob upoštevanju omejitev prava Skupnosti sprejme ukrep za odstranitev tega državljana. Vendar prošnja v sistemu socialne pomoči ne sme samodejno povzročiti takšnega ukrepa.

Sodba z dne 19. oktobra 2004 v zadevi C-200/02 *Kunqian Catherine Zhu in Man Lavette Chen proti Secretary of State for the Home Department*

Sodišče je menilo, da položaj državljana Unije, ki je bil rojen v državi članici, ki ni država članica njegovega državljanstva, in ni uporabil pravice do prostega gibanja, samo zaradi tega razloga ne more biti enakovreden popolnoma notranjemu položaju, zaradi česar ta državljan v državi članici gostiteljici ne more koristiti določb prava Skupnosti o prostem gibanju.

Nato je Sodišče presodilo, da sposobnost biti imetnik pravic, zagotovljenih v Pogodbi in sekundarni zakonodaji, do prostega gibanja in prebivanja ne more biti pogojena z dopolnitvijo določene starosti zadevne osebe za pridobitev pravne sposobnosti za osebno izvrševanje teh pravic.

Sodišče je priznalo, da Direktiva 90/364 ne določa nikakršnih zahtev glede izvora potrebnih zadostnih sredstev in je zavrnilo vse ugovore, da pogoj dostopnosti zadostnih sredstev pomeni, da mora zadevna oseba s temi sredstvi osebno razpolagati in v ta namen ne sme uporabiti sredstev družinskega člana, ki jo spremlja. Takšna razlaga bi pogoju iz Direktive dodala zahtevo glede izvora sredstev, ki bi glede na to, da ni potrebna za dosego cilja zaščite javnih financ, predstavljala nesorazmerno poseganje v izvajanje temeljnih pravic do prostega gibanja in prebivanja.

Prav tako je Sodišče priznalo, da bi zavrnitev dovoljenja staršu, bodisi državljanu Unije ali države nečlanice, ki skrbi za otroka, kateremu člen 18 ES in Direktiva 90/364 podeljujeta pravico do prebivanja, da s tem otrokom prebiva v državi članici gostiteljici, odvzela otrokovi pravici do prebivanja vsakršen koristen učinek, in sklenilo, da uživanje pravice do prebivanja s strani mladoletnika otroka nujno pomeni, da je otrok upravičen do spremstva osebe, ki za njega dejansko skrbi.

Sodba z dne 15. marca 2005 v zadevi C-209/03 *The Queen (na predlog Danyja Bidarja) proti London Borough of Ealing and Secretary of State for Education and Skills*

Sodišče je spremenilo mnenje, ki ga je imelo prej v sodbah *Lair* (39/86) in *Brown* (197/86), in sklenilo, da pomoč študentom za kritje njihovih stroškov za vzdrževanje spada v področje uporabe Pogodbe za namene člena 12 ES.

Sodišče je ugotovilo, da študenti, ki gredo v drugo državo članico, da bi tam nadaljevali visokošolski študij, in ki v ta namen na podlagi Direktive 93/96 uživajo pravico do prebivanja, vsekakor po tej direktivi ne morejo upravičiti pravice do plačila pomoči za svoje vzdrževanje. Vendar Direktiva 93/96 ne ovira državljana države članice, ki na podlagi člena 18 ES in Direktive 90/364 zakonito prebiva na ozemlju druge države članice, kjer namerava začeti ali nadaljevati visokošolski študij, da med tem prebivanjem uveljavlja načelo enakega obravnavanja.

Sodišče je prav tako presodilo, da je upravičeno, da država članica pomoč dodeli le tistim študentom, ki so izkazali določeno stopnjo vključitve v družbo te države, s tem, da od njih zahteva, da so v tej državi članici prebivali določen čas.

Sodišče je sklenilo, da je treba člen 12 ES razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki državljanu druge države članice ne podeljuje pravice do pomoči za kritje stroškov študentov za vzdrževanje, četudi ta državljan zakonito prebiva in je opravil znaten del svojega srednješolskega izobraževanja v državi članici gostiteljici ter je posledično vzpostavil dejansko povezavo z družbo te države.

Združeno kraljestvo je sodbo izvršilo s spremembo Student Support Regulations (predpis o finančni podpori študentom) v Angliji in Walesu, na Severnem Irskem in Škotskem s Statutory Instruments (zakonskimi instrumenti) 2005 št. 1341 in 2084, Statutory Rule (zakonskimi določbami) 2005 št. 323 in Scottish Statutory Instrument (škotskim zakonskim instrumentom) 2005 št. 341.

Sodba z dne 14. aprila 2005 v zadevi C-157/03 *Komisija proti Španiji*

Komisija je 7. marca 2003 zoper Španijo vložila tožbo pred Sodiščem. Sodišče je ponovilo, da so pogoji, ki se jih lahko zahteva za izdajo dovoljenja za prebivanje, določeni v navedenih direktivah in so omejevalne narave. Države članice morajo izdati vstopni vizum družinskim članom, ki so državljani določenih tretjih držav, čim prej in kolikor je to mogoče, na krajih vstopa. Sodišče je ugotovilo, da so španska pravila, ki od takšnih državljanov za izdajo dovoljenja za prebivanje zahtevajo, da pridobijo vizum za prebivanje za združitev družine, predstavljala nepravilen prenos Direktive 90/365 in ukrep, ki je, med drugimi, s to direktivo v nasprotju.

Sodišče je poudarilo, da Direktiva 64/221 določa, da mora država članica odločbo o izdaji dovoljenja za prebivanje sprejeti čim prej in nikakor ne pozneje kot v šestih mesecih od datuma vložitve prošnje. Ugotovilo je, da Španija s tem, ko ni izdala dovoljenja za prebivanje v tem roku, ni izpolnila svojih obveznosti iz Direktive 64/221.

3. UKREPI KOMISIJE KOT VARUHINJE PRAVA SKUPNOSTI

Dokumenti, ki jih morajo imeti državljani Unije ob vstopu ali zapustitvi države članice

Komisija je v referenčnem obdobju prejela naraščajoče število pritožb zlasti državljanov držav pristopnic glede pravic državljanov Unije, ki potujejo v druge države članice. Dopis, naslovljen na vse države članice 10. avgusta 2005, jih je opomnil, da morajo v skladu s pravom Skupnosti, ki ga potrjuje sodna praksa, dovoliti vsakemu državljanu Unije, da zapusti ali vstopi na njihovo ozemlje ob predložitvi veljavne osebne izkaznice ali potnega lista.

Države članice tako organov ali prevoznikov ne smejo pozvati, naj namesto osebne izkaznice zahtevajo potni list ali naj zahtevajo izkaznico o prebivanju ali povratno vozovnico, ali priporočiti, da morata biti potni list ali osebna izkaznica veljavna določeno obdobje po vrnitvi.

Glede na prejete odgovore je nacionalna zakonodaja držav članic v skladu s pravom Skupnosti.

Komisija bo nadaljevala z ukrepi v primerih nepravilnega izvajanja.

Dostop do socialnih ugodnosti

Službe Komisije proučujejo pritožbe glede zakonodaje in prakse dveh držav članic na področju dostopa do popustov pri prevozu za upokojence, ki ne prejemajo pokojnine iz nacionalnega sistema, in zakonodaje druge države članice na področju dostopa do socialne pomoči za neaktivne osebe.

Postopki za ugotavljanje kršitev zaradi neskladnosti ali nepravilnega izvajanja direktiv

Najpomembnejše zadeve so obravnavale naslednja vprašanja:

Vizum za prebivanje

V skladu s sodbo z dne 14. aprila 2005 (*glej točko 2*) je Komisija odločila, da na podlagi člena 228 ES Španiji pošlje uradno obvestilo dne 13. decembra 2005. Čeprav je bila zahteva, da imajo družinski člani, ki so državljani tretjih držav, vizum za prebivanje, umaknjena z upravnimi navodili, se sodba Sodišča ne more šteti za pravilno izvršeno, dokler sporna določba nacionalne zakonodaje ni uradno spremenjena.

Dokaz o sredstvih na podlagi Direktive 93/96 in ločen dokaz o sredstvih družinskih članov

Na podlagi Direktive 93/96, kakor je bila razložena s sodno prakso Sodišča zlasti v sodbah z dne 25. maja 2000 v zadevi C-424/98 *Komisija proti Italijanski republiki* in z dne 20. septembra 2001 v zadevi C-184/99 *Grzelczyck*, države članice od študentov, ki so upravičenci po Direktivi 93/96, ne smejo zahtevati dokazov ali jamstva za določeni znesek sredstev, ampak jim mora zadostovati izjava ali drugo enakovredno sredstvo po izbiri študenta, ki ustreznim organom zagotavlja, da študent razpolaga z zadostnimi sredstvi zase in za svoje družinske člane.

Komisija je odločila, da Italiji 13. decembra 2005 pošlje obrazloženo mnenje v zvezi z Dekretom predsednika republike z dne 18. januarja 2002 št. 54 na podlagi ugotovitve, da je to besedilo v nasprotju z Direktivo 93/96, saj določa, da morajo študenti predložiti dokaz, da razpolagajo z zadostnimi sredstvi, in v nasprotju s tremi direktivami, saj od družinskih članov zahteva, da predložijo dokaz o zadostnih sredstvih, ki se razlikuje od dokaza državljana Unije.

Komisija je odločila, da 14. decembra 2004 zaključi s postopkom za ugotavljanje kršitve, ki ga je sprožila proti Franciji. Komisija je 19. decembra 2002 poslala obrazloženo mnenje v zvezi z zahtevo, ki jo nalaga Dekret št. 94-211 z dne 11. marca 1994 in okrožnica z dne 19. junija 1999, da morajo študenti ustreznim organom zagotoviti, da imajo na razpolago določeni znesek sredstev, in prakso, da se od študentov zahteva dokazilo o bančnem računu. Zadeva je bila zaključena, ker je Francija sprejela Zakon 2003-1119 z dne 26. novembra 2003 o odpravi obveznosti za vse državljane Unije, da pridobijo izkaznico o prebivanju, in spremenila sporne določbe.

Komisija je 30. marca 2004 prav tako odločila, da zaključi zadevo nepravilnega izvajanja nacionalnih ukrepov za prenos s strani Nizozemske, kjer nemški študent ni mogel pridobiti izkaznice o prebivanju, ker ni predložil dokaza o bančnem računu. Po posredovanju Komisije so mu izkaznico o prebivanju odobrili brez takšnega dokaza.

Vir in trajnost sredstev na podlagi Direktive 90/364

Kakor je bilo potrjeno s sodbo *Chen*, Direktiva 90/364 ne določa nobenih zahtev glede izvora zadostnih sredstev, zahtevanih od državljana Unije, ki zaproša za pravico do prebivanja v skladu s to direktivo.

Komisija je Nizozemski poslala obrazloženo mnenje 3. aprila 2003, med drugim zato, ker njena nacionalna zakonodaja zahteva, da državljan Unije razpolaga s trajnimi zadostnimi sredstvi za minimalno obdobje enega leta in da so ta sredstva osebna. Službe Komisije proučujejo, ali bi zadevo predložile Sodišču.

Komisija je pred Sodiščem 30. septembra 2003 vložila tožbo proti Belgiji (*zadeva-408/03*) zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 18 ES in Direktive 90/364, saj je pravico do prebivanja državljanov Unije pogojila s tem, da morajo imeti zadostna osebna sredstva. Sklepni predlogi generalnega pravobranilca z dne 25. oktobra 2005 so podprli stališče Komisije.

Zoper Belgijo poteka še en postopek za ugotavljanje kršitev zaradi pritožbe o tem vprašanju.

Komisija je 18. oktobra 2004 poslala uradno obvestilo Luksemburgu v zvezi s pritožbo nemške državljanke, kateri je bila zavrnjena pravica do prebivanja na podlagi Direktive 90/364 z utemeljitvijo, da nima osebnih sredstev, čeprav so se tako njeni starši kot mati njenega zaročenca strinjali, da bodo krili njene stroške. Odgovor Luksemburga je v postopku proučevanja.

Posledice prošnje za socialno pomoč

Kakor je Sodišče potrdilo v zadevah *Grzelczyck* in *Trojani*, lahko države članice ugotovijo, da upravičenec po direktivah 90/364 in 93/96, ki je zaprosil za socialno pomoč, ne izpolnjuje več pogojev za svojo pravico do prebivanja, in lahko ob upoštevanju omejitev prava Skupnosti sprejmejo ukrepe – bodisi umaknejo njegovo dovoljenje za prebivanje bodisi ga ne podaljšajo. Vendar v nobenem primeru ne smejo takšni ukrepi postati samodejna posledica prošnje državljana Unije, ki je študent ali neaktiven, v sistemu socialne pomoči.

V zgoraj omenjenem obrazloženem mnenju Nizozemski z dne 3. aprila 2003 je Komisija menila, da je nizozemska zakonodaja z določbo, da se državljanu Unije, ki je zaprosil za socialno pomoč, njegova pravica do prebivanja zavrne ali samodejno zadrži, v nasprotju z Direktivo 90/364.

Dokumenti, potrebni za izdajo izkaznice o prebivanju ali spremembo naslova na izkaznici o prebivanju

V skladu s sodno prakso Sodišča (zadeva C-363/89 *Roux* z dne 5. februarja 1991 in zadeva C-376/89 *Giagounidis* z dne 5. marca 1991) so zahteve za vstop in prebivanje državljanov Unije, ki izvršujejo svojo pravico do prostega gibanja, in za njihove družinske člane vključene v ustrezne določbe prava Skupnosti in so omejevalne narave v pomenu, da lahko organi držav članic zahtevajo samo dokumente, izrecno predvidene v veljavni zakonodaji Skupnosti.

Franciji je bilo 18. oktobra 2004 poslano uradno obvestilo v zvezi z zahtevami, ki jih francoski organi na podlagi Okrožnice z dne 6. decembra 2000 nalagajo državljanom Unije in njihovim družinskim članom, da predložijo vrsto dokumentov, ki dokazujejo njihovo osebno stanje in stalno prebivališče, da bi pridobili izkaznico o prebivanju, in v zvezi s pritožbo glede podobnih zahtev za spremembo naslova na izkaznici o prebivanju. Dne 12. decembra 2005 je bilo poslano dodatno uradno obvestilo, saj Okrožnica še vedno velja, čeprav se je s sporno prakso prenehalo, in zakonodaja še vedno predvideva izdajo izkaznice o prebivanju, če državljan Unije tako zahteva.

Španiji je bilo 21. decembra 2005 poslano uradno obvestilo v zvezi z njeno zahtevo za upokojenega britanskega državljana, ki več kot tri mesece na leto preživi v Španiji, vendar ne želi prenesti stalnega prebivališča v Španijo, da predloži obrazec 121, predpisan z Uredbo 1408/71, za pridobitev izkaznice o prebivanju v Španiji. Komisija meni, da je to v nasprotju z Direktivo 90/365, ki za pridobitev izkaznice o prebivanju ne zahteva nobene posebne oblike zdravstvenega zavarovanja. To je tudi v nasprotju z Uredbo 1408/71, ki določa, da lahko za začasno bivanje upokojenec predloži obrazec 111. Ta obrazec je bil z junijem 2004 nadomeščen z evropsko kartico zdravstvenega zavarovanja.

Samodejni nalog za zapustitev ozemlja v primeru, ko dokumenti niso predloženi v roku

V tožbi proti Belgiji, ki jo je Komisija vložila pred Sodiščem 30. marca 2003 v zadevi C-408/03, je Komisija od Sodišča zahtevala razglasitev, da Belgija ni izpolnila svojih obveznosti, med drugim iz Direktive 90/364, ko je določila možnost, da se lahko državljanu Unije, ki ni predložil potrebnih dokumentov za pridobitev dovoljenja za prebivanje v določenem roku, izda samodejno obvestilo o nalogu, naj zapusti državo.

Diskriminatorne kazni v primeru, ko se izkaznica o prebivanju ne pridobi ali obnovi

Komisija je 7. marca 2003 zoper Španijo vložila tožbo pred Sodiščem (*zadeva C-108/03*) zaradi neizpolnitve obveznosti, med drugim, iz členov 39, 43 in 49 ES, ker so nešpanski državljani Unije v Španiji glede stopnje krivde in obsega kazni za kršitve določb v zvezi z dovoljenji za prebivanje nesorazmerno drugače obravnavani kot španski državljani, ki storijo primerljivo kršitev obveznosti v primeru, ko si pridobijo ali podaljšajo nacionalne osebne dokumente.

V svojem odgovoru na zahtevo Komisije pred Sodiščem je Španija navedla, da je Komisiji uradno sporočila sprejetje kraljevega dekreta 178/2003 z dne 14. februarja 2003, ki je za državljane Unije, razen za neaktivne osebe, odpravil obveznost pridobitve izkaznice o prebivanju. Komisija je 22. julija 2003 odločila, da zadevo umakne.

Izkaznica o stalnem prebivanju – diskriminacija na temelju državljanstva

Komisija je pred Sodiščem 17. junija 2003 vložila tožbo proti Franciji (*zadeva C-258/03*) na podlagi ugotovitve, da Francija s tem, ko je izdajo dovoljenja za stalno prebivanje državljanom drugih držav članic na podlagi Dekreta 94-221 z dne 11. marca 1994 pogojila z vzajemnostjo, ni izpolnila obveznosti iz člena 12 Pogodbe ES.

Francija je pogoj vzajemnosti odpravila z zgoraj navedenim zakonom 2003-1119 in Komisija je 30. marca 2004 odločila, da zadevo umakne.

Cena izkaznic o prebivanju

Na osnovi spremembe Zakona št. 2910/2001 je Komisija odločila, da 7. julija 2004 zaključi s postopkom za ugotavljanje kršitev zoper Grčijo glede cene izkaznic o prebivanju, ki je bila glede na ceno nacionalnih osebnih dokumentov diskriminatorna.

4. PREGLED UKREPOV ZA PRENOS V NOVIH DRŽAVAH ČLANICAH

Deset novih držav članic je sprejelo svoje ukrepe za prenos pred pristopom. Zadnji nacionalni ukrepi za prenos so bili Komisiji uradno sporočeni januarja 2005. V referenčnem obdobju ni bilo nobenih pritožb glede izvajanja direktiv s strani teh držav članic.

Tabela s pregledom nacionalnih ukrepov za prenos je vključena v Prilogo.

5. NOVA DIREKTIVA 2004/38 – GLAVNE REŠITVE

Med referenčnim obdobjem je bila edina najpomembnejša rešitev sprejetje Direktive 2004/38 v Evropskem parlamentu in Svetu, ki pomeni velik korak naprej v razvoju pravice do prostega gibanja od enostavne ekonomske pravice do konkretnega izraza resničnega državljanstva Unije.

V enem instrumentu je združen pravni red Skupnosti o prostem gibanju in prebivanju, vključno s tremi direktivami, ta pravica pa je tako bolj transparentna in enostavnejša za uporabo, tako za državljane Unije kot za nacionalne uprave.

Rok za prenos je 30. april 2006.

Glavne rešitve Direktive so naslednje:

– Razširja pravice državljanov Unije do združitve družine na registriranega partnerja in podeljuje nove pravice družinskim članom v primeru smrti državljana Unije ali prenehanja zakonske zveze ali registriranega partnerstva.

– Olajša pravico do prostega gibanja z zmanjšanjem obsega formalnosti, povezanih z njenim izvrševanjem. Državljani Unije in njihovi družinski člani imajo pravico do prebivanja v obdobju do treh mesecev brez kakršnih koli pogojev ali formalnosti, razen zahteve, da imajo veljavno osebno izkaznico ali potni list.

– Za obdobja prebivanja nad tremi meseci državljanom Unije ne bo več treba pridobiti dovoljenja za prebivanje v državi članici prebivališča: zadostovala bo enostavna prijava pri ustreznih organih in še to samo, če se zdi potrebno državi članici gostiteljici. Ti ukrepi za zmanjšanje birokratske obremenitve so v skladu z že sprejetimi ukrepi več držav članic, da bi odpravile zahtevo po dovoljenju za prebivanje.

Direktiva ohranja zahtevo, da morajo državljani Unije opravljati ekonomsko aktivnost ali, če gre za ekonomsko neaktivne osebe, razpolagati z zadostnimi sredstvi in imeti celovito zavarovalno kritje za primer bolezni, če želijo prebivati na ozemlju druge države članice.

– Bistvena rešitev Direktive, zlasti glede ekonomsko neaktivnih oseb, je, da po petih letih nepretrganega zakonitega prebivanja v državi članici gostiteljici državljani Unije in njihovi družinski člani pridobijo pravico do stalnega prebivališča, ki ni več zavezana pogojem. Ta pravica pomeni jasen izraz evropskega državljanstva.

– Direktiva izrecno poudarja pravico državljanov Unije in njihovih družinskih članov, ki prebivajo na ozemlju države članice gostiteljice na podlagi te direktive, do enakega obravnavanja kot državljani te države članice.

Predvideni sta dve izjemi od te pravice: država članica gostiteljica ni dolžna podeliti pravice do socialne pomoči v prvih treh mesecih prebivanja študentom ali drugim neaktivnim osebam, niti ni dolžna, pred pridobitvijo pravice do stalnega prebivališča, dodeliti pomoči za vzdrževanje v času študija, ki obsega pomoči ali posojila tem istim osebam.

– Nazadnje Direktiva omejuje pristojnost držav članic, da odvzamejo pravico do prebivanja državljanov Unije in njihovih družinskih članov zaradi javnega reda, javne varnosti in javnega zdravja ter zaradi neizpolnjevanja pogojev za prebivanje. Izrecno določa, da ukrep izgona ne bi smel biti samodejna posledica uveljavljanja sistema socialne pomoči v državi članici gostiteljici s strani državljana Unije ali družinskih članov.

Krepi varstvo pred izgonom državljanov Unije in njihovih družinskih članov, ki imajo pravico do stalnega prebivališča, zaradi javnega reda in javne varnosti ter omejuje možnost izgona državljanov Unije, ki so prebivali v državi članici preteklih deset let ali ki so mladoletni, na primere, ki temeljijo na nujnih razlogih javne varnosti.

Krepi obstoječa postopkovna jamstva proti izgonu in jih razširja na primere izgona zaradi neizpolnjevanja pogojev za prebivanje.

Da se zagotovi ustrezno seznanjanje državljanov Unije z njihovimi pravicami, Direktiva od držav članic zahteva, da razširjajo informacije v zvezi s pravicami, zajetimi v Direktivi, predvsem z ozaveščevalnimi kampanjami. Iz istega razloga je Komisija na svoji spletni strani objavila sklop ustrezne zakonodaje, vključno s primerjavo sedanjega pravnega reda z Direktivo[5].

[5] http://europa.eu.int/comm/justice_home/doc_centre/citizenship/movement/doc/free_movement_281004_en.pdf

Komisija je z namenom spremljanja prenosa v državah članicah in pomoči pri tej nalogi sklicala dve srečanji s strokovnjaki držav članic, in sicer v juniju 2005 in januarju 2006.

6. SKLEPNE UGOTOVITVE

Ob koncu referenčnega obdobja, petnajst let po sprejetju direktiv o pravici do prebivanja za neaktivne državljane Unije, je njihovo izvajanje v bistvu zadovoljivo, na kar kaže padajoče število kršitev. Vendar so nacionalni izvedbeni ukrepi šestih držav članic še vedno predmet postopkov za ugotavljanje kršitev zaradi neskladnosti ali nepravilnega izvajanja, večinoma zaradi omejevalne razlage direktiv. Med tem obdobjem je Komisija prejela tudi pritožbe, ki bi lahko bile rešene na mnogih stopnjah pred začetkom postopkov za ugotavljanje kršitev.

Sistemi, kot so omrežje SOLVIT[6], EUROPE DIRECT[7] in storitev Kažipot za državljane[8], so še naprej služili kot neprecenljivo orodje za pomoč državljanom pri reševanju zadev, ki zahtevajo hitre rešitve, ki jih omejitve v postopkih za ugotavljanje kršitev ne morejo zagotoviti, ali za pridobitev koristnih informacij.

Nova direktiva 2004/38 izboljšuje sedanjo zakonodajo in zagotavlja rešitve za številne posebne težave, ki nastanejo pri izvajanju treh direktiv, na številne načine: zagotavlja en sam, enostaven pravni instrument o temeljni pravici do prostega gibanja in prebivanja, kar je najbolj očitna pravica, pripeta državljanstvu Unije; olajša pravico do prebivanja z omejevanjem upravnih postopkov in s tem povezanih stroškov ter uvedbo pravice do stalnega prebivališča po petih letih prebivanja v državi članici gostiteljici, ki ne samo, da ne bo zavezana nobenim pogojem, pač pa bo tudi zagotovila popolnoma enako obravnavanje ekonomsko neaktivnih državljanov Unije z državljani. Omejuje pristojnost glede izgona državljanov Unije in njihovih družinskih članov. Nazadnje bodo sodbe Sodišča in vključitev pojasnil s tem v zvezi v Direktivo pomagale preprečiti prihodnje kršitve.

Komisija natančno spremlja napredek pri prenosu te direktive, zagotavljanje njenega pravilnega prenosa v nacionalno pravo pa bo najpomembnejša prednostna naloga Komisije.

---

6 http://europa.eu.int/comm./internal_market/solvit

7 http://europa.eu.int/europedirect/index_en.htm. Brezplačna telefonska številka 00 800 67 89 10 11.

8 http://europa.eu.int/citizensrights/signpost/front_end/index_en.htm.